

(Hor. Ep. 14). *Nox erat et coelo fulgebat aurora sereno
Inter minora sidera.*

Pithiambicum secundum constat hexametro et senario acatalecto.

(Hor. Ep. 16). *Altera jam teritur bellis civilibus aetas,
Suis et ipsa Roma viribus ruit.*

616. *Asclepiadeum quartum* constat glyconio (n. 603) et asclepiadeo minore acatalecto (n. 604).

(Hor. Od. 1. 3). *Sic te diva potens Cypri,
Sic fratres Helenae, lucida sidera.*

617. *Hipponacteum* constat dimetro trochaico catalecto et senario catalecto.

(Hor. Od. 2. 18). *Non ebur neque aureum
Mea renidet in domo lacunar.*

618. *Sapphicum primum* constat pherecratio primo acatalecto (n. 602. N. B.) et sapphico majori (n. 606. N. B.).

(Hor. Od. 1. 8). *Lydia dic, per omnes
Te deos oro, Sybarim cur properes amando (1).*

619. *Archilochium tertium* constat senario acatalecto et archilochio iambelego.

(Hor. Ep. 11). *Petti, nihil me sicut antea juvat
Scribere versiculos amore percussum gravi.*

620. *Archilochium quartum* constat archilochio majore et senario catalecto (n. 609).

(Hor. Od. 1. 4). *Solvitur acris hiems grata vice veris et Favoni,
Trahuntque siccas machinae carinas.*

621. *Asclepiadeum tertium* constat tribus asclepiadeis minoribus acatalectis et glyconio (n. 603 et 604).

(Hor. Od. 1. 6). *Scriberis Vario fortis et hostium
Victor Maeonii carminis alite,
Quam rem cumque ferox navibus aut equis
Miles te duce gesserit.*

622. *Sapphicum* constat tribus sapphiceis hendecasyllabis et adonio (n. 606. 2.º et 592).

(Hor. Od. 1. 2). *Jam satis terris nivis atque dirae*

(1) Geminatur utrumque carmen, proprie enim stropha ex quatuor carminibus coalescit.

*Grandinis misit Pater, et rubente
Dextera sacras jaculatus arces
Terruit urbem.*

623. *Asclepiadeum quintum* constat duplici asclepiadeo minore, pherecratio, et glyconio (n. 602 seqq.).

(Hor. Od. 1. 14). *O navis, referent in mare te novi
Fluctus? O quid agis? fortiter occupa
Portum. Nonne vides ut
Nudum remigio latus....*

624. *Alcaicum primum* constat duplici alcaico hendecasyllabo, altero enneasyllabo et tertio decasyllabo (n. 607).

(Hor. Od. 1. 9). *Vides ut alla stet nive candidum
Soracte, nec jam sustineant onus
Silvae laborantes, geluque
Flumina constiterint acuto.*

CAPUT IX

DE PATRONYMICIS NOMINIBUS [544-553]

§ I. DE PATRONYMICIS NOMINIBUS IN GENERE

625. Propria poetarum sunt, quae a grammaticis *patronymica* vocantur. Haec fere a graecis nominibus fiunt, atque in *des*, vel *as*, vel *is*, vel *ne* exeunt.

Quae in *des* exeunt masculina sunt et primae declinationis, ut *Pelides*, i. e. Achilles *Pelei* filius; *Aeacides*, i. e. Achilles idem, *Aeaci* nepos; *Aeacides* etiam Pyrrhus Epirotarum rex ab *Aeaco* originem trahens.

(Ovid. Heroid. 8. 38). *PELIDES utinam vitasset Apollinis arcum.*
(Virg. Aen. 1. 99). *Saevus ubi AEACIDAE telo jacet Hector, ubi ingens.*
(Id. Aen. 6. 840). *Ipsumque AEACIDEM genus armipotentis Achillis.*

Quae in reliquis syllabas exeunt feminina sunt, et quidem in *as* et *is* tertiae declinationis, quae vero in *ne* primae (Cf. n. 484, seqq.); *Thestias adis*, i. e. Althaea, *Thestii* filia. *Thaumantias adis*, i. e. Iris, *Thaumantis* filia. *Aeolis idis*, i. e. Alcyone, *Aeoli* filia. *Atlantis idis*, i. e. Electra, *Atlantis* filia. *Nerine es*, i. e. Galatea, filia *Nerei*.

(Ovid. Trist. 1. 7. 48). *THESTIAS et melior matre fuisse soror.*
(Virg. Aen. 9. 5). *Ad quem sic roseo THAUMANTIAS ore loquuta est.*
(Ovid. Met. 11. 573). *AEOLIS interea tantorum ignara malorum.*
(Virg. Aen. 8. 435). *Electra, ut Graji perhibent, ATLANTIDE cretus.*
(Id. Ecl. 7. 37). *NERINE Galatea, thymo mihi dulcior Hyblae.*

§ II. UNDE FORMENTUR PATRONYMICA

626. *Patronymica* formantur:

1.º A patrum majorumque nominibus, et filium aut filiam, nepotem aut neptem, aut ex posteris aliquem significant, ut *Pelides*, filius *Pelei*; *Nerine*, filia *Nerei*.

2.º A matribus et fratribus; ut *Iliades*, i. e. Romulus ab *Ilio* matre; *Philyrides*, i. e. Chiron centaurus, a *Philyra*; *Latois idis* vel *idos*, i. e. Diana, a *Latona*; *Phoronis*, i. e. Io seu Isis *Phoronei* soror; *Phaethontias*, i. e. soror *Phaethontis*.

(Ovid. Met. 14. 781). *Cluserat ILLIADES, unam tamen ipsa recludit.*

(Id. Art. Am. 4. 11). *PHILYRIDES puerum cithara perfecit Achillem.*

(Id. Met. 8. 278). *Præteritæ cessasse ferunt LATOIDOS aras.*

(Id. ib. 1. 668). *Nec superum rector mala tanta PHORONIDOS ultra.*

(Virg. Ecl. 6. 62). *Tum PHAETHONTIADES musco circumdat amarae.*

3.º A regibus et conditoribus, ut *Romulidae*, i. e. Romani, a *Romulo*; *Dardanidae*, i. e. Trojani, a *Dardano*; iidem *Aeneadae*, ab *Aenea*; *Cecropidae*, i. e. Athenienses, a *Cecrope*; iidem *Thesidae*, a *Theseo*.

(Pers. Sat. 1. 31). *ROMULIDAE saturi, quid dia poemata narrent.*

(Virg. Aen. 5. 45). *DARDANIDAE magni, genus alto a sanguine dicum.*

(Id. ib. 3. 48). *AENEADASQUE meo nomen de nomine fingo.*

(Ovid. Met. 7. 674). *CECROPIDAS duxit, cum quis simul ipse resedit.*

(Virg. G. 2. 383). *THESIDAE posuere atque inter pocula laeti.*

4.º A regionibus, urbibus, montibus, fontibus, fluviis alisque rebus. Quae formam quidem patronymicam habent, re autem vera *gentilia* sunt, aut pro possessivis adjectivisque nominibus ponuntur, ut *Asis*, *Italica*, *Libystis*, *Ausonis*, *Sarmatis*, *Sithonis*, *Colchis*, *Thesalis*, *Sicelis*, *Sidonis*, *Ilias*, *Troas*, *Erymanthis*, *Moenalis*, *Pieris*, *Tritonis*, *Pegasis*, *Phasis*, *Phaebas dos*, fatidica *Phaebi* sacerdos.

(Ovid. Met. 9. 447). *Aegeas mentiris aquas et in ASIDE terra.*

(Virg. Aen. 5. 37). *Horridus, in jaculis et pelle LIBYSTIDIS ursae.*

(Ovid. Trist. 1. 2. 82). *SARMATIS est tellus, quam mea vota petunt.*

(Virg. Aen. 1. 480). *Crinibus ILLIADES passis peplumque ferebant.*

(Ovid. Fast. 2. 42). *Credulus immerita PHASIDA iuvit ope.*

§ III. PATRONYMICA MASCULINA QUO PACTO FORMENTUR

627. Nomina a finita assumunt *des* syllabam, ut *Ilio Iliades*; *as* terminata assumunt *de* syllabam ante *s*, ut *Aeneas Aeneades*, *Pheraetias Pheraetiades*.

N. B. 1.º A finita nonnumquam ipsum *a* mutant in *i*, ut *Phylira Phylirides*.
As terminata interdum *i* ante *a* assumunt, ut *Amyntas Amyntiades* i. e. *Philippus*, *Amyntae* filius.

N. B. 2.º *Aeneides*, *Julus*, *Aenae* filius, fit a graeco *Αἰνεΐδης*, sublato *a*.

(Ovid. Met. 8. 300). *Cumque PHERAETIAE et hyanteo Iolao.*

(Id. ib. 283). *Aut ut AMYNTIADEM turpi dilectus amore.*

(Virg. Aen. 9. 653). *Sit satis, AENEIDE, telis impune Numanum.*

Es finita mutant *es* in *ades*, ut *Hippotes Hippotades*, i. e. *Aeolus*, *Hippotae* filius.

(Ovid. Met. 4. 662). *Cluserat HIPPOTADES aeterno carcere ventos.*

N. B. Haec saepe *i* ante *a* admittunt, ut *Anchises Anchisiades*; *Laertes Laertiades*.

(Virg. Aen. 8. 521). *Aeneas ANCHISIADAS et fidus Achates.*

(Ovid. Met. 11. 48). *Saxa moves gemitu LAERTIADAEQUE precaris.*

628. Nomina secundae declinationis *us* finita in genitivo assumunt *des* syllabam penultima brevi, ut *Aeacus Aeaci Aeacides*; sic *Priamides* a *Priamo*, *Aeolides* ab *Aeolo*, *Tantalides* a *Tantalo*, *Tereides* a *Tereo*.

(Ovid. Met. 13. 99). *PRIAMIDEMQUE Helenum rapta cum Pallade captum.*

(Id. ib. 436). *TANTALIDES tu sis, TEREIDESQUE puer.*

(Virg. Aen. 6. 164). *Misenum AEOLIDEN quo non praestantior alter.*

N. B. 1.º Nonnulla penultimam habent longam, ut *Belides*, *Lycurgides*, *Amphiaraides*.

(Virg. Aen. 2. 82). *BELIDAE nomen Palamedis, et inclyta fama.*

N. B. 2.º Quae a nominibus secundae declinationis fiunt, interdum etiam ante *des* syllabam a litteram recipiunt, ut *Battus Battiaes*, *Asopus Asopiades*.

Si vero in *ius* exeunt, posterius *i* genitivi in *æ* mutant, ut *Menoethius*, *Menoethii Menoethiades*, *Thestius Thestiades*, *Nauplius Naupliades*.

Japetionides ab *Japeto*, pro *Japetides*, longius a norma recessit.

(Ovid. Fast. 2. 55). *Nunc quo BATTIADES inimicum decouet Ibin.*

(Id. Met. 7. 484). *ASOPIADES petis irrita, dixit, et urbi.*

(Id. Heroid. 1. 47). *Sic MENOETIADEN falsis cecidisse sub armis.*

(Id. Met. 13. 310). *Sed neque NAUPLIADES facinus defendere tantum.*

(Id. ib. 4. 631). *JAPETIONIDES Atlas fuit, ultima tellus.*

629. Genitivus nominum in *eus* assumit *des* syllabam penultima longa. E enim et *i* vocalem in *i* longum vel *ei* diphthongum contrahuntur, vel *ei* more graecorum, ut a plerisque scribitur, ut *Atreus Atrei*, *Atrides* sive *Atreides*. Sic *Pelides*, *Alcides*, *Achillides*, *Thesides*, *Tyrides*, et sexcenta alia.

(Ovid. Met. 13. 230). *Convocat ATRIDES, socios terrore parentes.*

(Virg. Aen. 10. 401). *Te precor, ALCIDE, coeptis ingentibus adsis.*

(Ovid. Heroid. 8. 3). *Pyrrhus ACHILLIDES animosus imagine patris.*

N. B. Haec rarius *æ* ante *des* syllabam habent.

(Virg. Aen. 3. 219). *Panthus OTHRIADES arcis Phoebique sacerdos.*

630. Si nomina sint tertiae declinationis, patronymica fiunt a dativo, addita *des* syllaba, ut *Agenor Agenoris*, *Agenorides* i. e. *Cadmus* filius *Agenoris*; *Thestorides* i. e. *Calchas* filius *Thestori*; *Actorides* i. e. *Patroclus* nepos *Actoris*.

(Ovid. Met. 3. 90). *Donec AGENORIDES conjectum in gutture ferrum.*

(Id. ib. 12. 49). *THESTORIDES, vincemus, ait: gaudete Pelasgi.*

(Id. ib. 13. 273). *Reppulit ACTORIDES sub imagine tutus Achillis.*

Excipe 1.º Nomina *as* finita, quorum genitivus exit in *antis*; hæc enim *æ* litteram ante *des* syllabam petunt, ut *Abas Abantis*, *Abantiades*. Sic *Atlantiades*, *Paeantiades*, etc.

(Ovid. Met. 5. 326). *Victor ABANTIADAS patrios cum conjuge muros.*

(Id. ib. 8. 627). *Venit ATLANTIADAS positus caducifer alis.*

2.º Eodem fere modo formantur, quae a nominibus in *on* fiunt, ut *Telamon Telamoniades*, *Laomedontiades* etc.

A *Scipione* tamen non *Scipioniades* sed *Scipiades*, imminuto verbo, nascitur.

(Ovid. Met. 13. 231). *Nec TELAMONIADES etiam nunc hiscere quidquam.*

(Virg. Aen. 8. 458). *LAOMEDONTIADEM Priamum Salamina petentem.*

(Id. G. 2. 170). *SCIPIADAS duos bello et te, maxime Caesar.*

§ IV. PATRONYMICA FEMININA QUO PACTO FORMENTUR

631. Patronymica feminina, quae in *as* et *is* exeunt, fiunt a masculinis, syllaba *de* sublata, ut a *Thestiaes Thestias Thestiadis*; ab *Aetiades Aetias Aetiadis*; a *Tantalides Tantalidis*; a *Dardanides Dardanis idis*; a *Belides Belis idis*.

(Ovid. Met. 7. 9). *Concipit interea validos AEETIAS ignes.*

(Id. Heroid. 8. 122). *Aut ego Tantalidae TANTALIS uxor ero.*

(Id. Met. 4. 462). *Assidue repetunt, quas perdant BELIDES undas.*

N. B. 1.º A *Pelides* patronymico masculino poetae dicunt *Peliades*; ex quo femininum patronymicum *Pelias Peliadis*.

(Ovid. Heroid. 3. 126). *Transeat Hectorum PELIAS hasta latus.*

N. B. 2.º Quaedam tum in *as* tum in *is* exeunt, ut *Aetias* et *Aetis*, *Atlantias* et *Atlantias*.

(Virg. G. 4. 221). *Ante tibi eae ATLANTIDES abscondantur.*

(Sil. B. P. 16. 437). *Vixque ATLANTIADUM rubefecerat ora sororum.*

N. B. 3.º Feminina, quae a masculinis fiunt penultima longa, in *eis* desinunt, soluta diphthongo, & brevi in longum verso, ut ab *Aeneides Aenēis idos*; ab *Achilleides Achilleis idos*.

(Ovid. Trist. 2. 533). *Et tamen ille tua felix AENEIDOS auctor.*
(Juvenal. Sat. 1. 2). *Vecatus toties rauci THESEIDE Codri.*

632. *Ne finita a genitivo fiunt masculini, addita syllaba ne, penultima longa, ut a Neptuni Neptunine. Sic Adastrine, Nerine a genitivo Adastri Nerei, ð et ÿ mutatis in ï longum.*

(Cutull. 64. 28). *Tene Thetis tenuit pulcherrima NEPTUNINE.*

CAPUT X

DE ACCENTU [563-569]

ARTICULUS I. REGULAE GENERALES

633. In quocumque sono quatuor sunt omnino distinguenda: *tonus, contentio, duratio*, et certa quaedam harmonia, quam vernacule vocant *timbre*.

Jam quum syllabarum pronuntiatio, quae nostri muneris est, spectatur, postrema illa qualitas physicis aut physiologis integra relinquenda est, *duratio* parit *quantitatem*, de qua satis multa diximus in superioribus capitibus; *tonus* denique et *contentio* appellantur *accentus*. Unde *accentus* duplex est: alter sistit in elatione aut demissione soni, alter in majore vel minore ejusdem soni contentione. Ex his prior proprius fuit Graecorum, quem *τόνος* vel *προσφάτις* appellarunt: latini vero utrumque conjunxerunt, eosque vocarunt *tonos, tenores vel tonores, vocationes, moderamenta vocum, fastigia vocis, voces*, grammatici fere *accentus* «ab accinendo, ut dicit Diomedes (P. 425, K. 430), quod sit quasi quidam cujusque syllabae cantus» (1).

Accentus rector est ac moderator pronuntiationis, eo enim vel attollitur vel dejicitur vox, vel partim attollitur partim dejicitur. Quocirca ipsum non immerito quidam vocis animam appellarunt.

634. Tres sunt tenores, *acutus* (á), *gravis* (à), *circumflexus* (â). Unde Cicero: «Mira est natura vocis, cujus quidem e tribus sonis omnino, in-

(1) Diligenter est distinguendus *accentus* a *quantitate*, quod quidam minime fecerunt, unde non pauca vitia in lingua tum latina tum vernacula orta sunt; aliud enim est *quantitas* syllabae (ut est apud P. Alvarum n. 569), aliud *accentus*: *quantitas* in longitudine et brevitate syllabae posita est, at *accentus* in moderanda voce ac pronuntiatione versatur. (Cf. Coll y Vehi.—*Diálogos literarios. Prólogo, § II*). Distinguendus etiam ab *ictu*, de quo in *arte metrica* (n. 576), saepe enim *ictus* et *accentus* in diversis syllabis reperiuntur. Caeterum lingua vernacula proprium *tenorem*, *accentum* scilicet in tonorum diversitate fundatum, nullatenus retinet; altero *accentu* contenta, eo nempe qui constat ex diversa ejusdem toni contentione: quam pronuntiandi rationem ad linguam etiam latinam transtulimus.

flexo, acuto et gravi, tanta sit et tam suavis varietas profecta in concentibus.»

Acuto attollitur syllaba, gravi deprimitur, ut *pópulus*; antepenultima acuitur, penultima vero et ultima deprimuntur gradatimque descendunt.

Accentu circumflexo partim attollitur partim deprimitur syllaba, ut *románus*. Sonus hodie incertus est, siquidem latinae linguae hospites, veterisque pronuntiationis ignari, eodem plane sono tum acutas tum flexas voces efferimus.

635. *Acutus* in penultima vel antepenultima locum habet, circumflexus in penultima tantum, gravis ubi uterque abest. Nullum autem verbum est sine acuto accentu aut circumflexo. Verum simul cum usu latini sermonis etiam antiquam pronuntiationem amisimus.

Atque olim quidem *monosyllaba* natura longa aut positione simul et natura inflectebantur, ut *môx, rós, lûx*. In *dissyllabis* et *polysyllabis* penultima inflectebatur, si esset natura longa aut positione simul et natura, modo esset brevis ultima, ut *románus*; alioquin acuebatur, ut *ármis, victóres*. Haec in scribendo grammatici tantum servabant.

Quod ad pronuntiationem spectat, in *dissyllabis* prior acuitur sive longa sit sive brevis, ut *Róma, móres, árma, virum*.

In *polysyllabis* penultima, si longa est, acuitur, ut *mortális, sollicitúdo*: quod si penultima brevis est, acuitur antepenultima, ut *gémítás, sollicitus*.

ARTICULUS II. EXCEPTIONES

636. Priscianus sic praecipit (P. 739; K. I. 302): *In abscissionibus, si ea vocalis, in qua est accentus, integra manet, servat etiam accentum integrum.* Ob quam regulam censet 1.º acuemam penultimam, licet brevis sit, in vocativo singulari nominum in *ius* secundae inflexionis: v. gr.

Virgíli pro *Virgílie* a *Virgílius*.

Valèri pro *Valèrie* a *Valerius*, etc.

Qua in re, etsi P. Nigidius Ciceronis tempore docuerat in *Valeri* acuemam esse primam; Gellius tamen, qui floruit Adriani temporibus, id referens (Noctes Atticae. 13. 25), ait: *Si quis nunc Valerium appellans, in casu vocandi secundum praeceptum Nigidii acuerit primam (Valeri), non aberit quin rideatur.* Huic opinioni subscribunt apud P. Ricciolium (1) inter alios Manutius, Vossius, Despauter etc., nec reluctatur Emmanuel noster in postrema appendice prosodiae [568], propter usum, qui procedente tempore *accentus* immutandi vim obtinet; idcirco enim penultimam quantumvis brevem acuius in vocativis *Ambrósi, Gervási, Gregóri, Protási*. Sed de his quatuor manifesta est consuetudo etiam doctissimorum virorum et universalissima; at de reliquis vocativis hujusmodi nondum praevaluit consuetudo, saltem apud nos. Haec P. Ricciolius. Recentiores etiam potius adhaerent sententiae Gellii. Perspectis rationibus, servandus mos eorum cum quibus vivimus.

(1) *Prosodia Bononiensis. Pars octava. Append. 4.* Multa quae in hoc capite adhibentur inde desumuntur.

2.º circumflectendam ultimam

α) in aliquibus nominibus ubi facta est abscissio : v. gr.

<i>Arpinás</i> pro <i>Arpinátis</i> .	<i>Samnis</i> pro <i>Samnitis</i> .
<i>Nostrás</i> » <i>Nostrátis</i> .	<i>Locuplés</i> » <i>Locuplétis</i> [Cf. n. 14].

β) in adverbis compositis ex particula *ce*, quae amisit vocalem : v. gr.

<i>illác</i> pro <i>illáce</i> .	<i>istic</i> pro <i>istíce</i> .
<i>illúc</i> » <i>illúce</i> .	<i>istinc</i> » <i>istince</i> .

γ) in vocibus in quibus enclitica *ne* amisit suam vocalem : v. gr.

<i>audín</i> pro <i>audísne</i> .	<i>illán</i> pro <i>illáne</i> .
<i>nostín</i> » <i>nostíne</i> .	<i>tantón</i> » <i>tantóne</i> .

δ) in imperativo compositorum verbi *dūco* : v. gr.

<i>edūc</i> pro <i>edúce</i> .	<i>prodūc</i> pro <i>prodúce</i> .
--------------------------------	------------------------------------

Probant haec nonnulli antiqui (Cf. Ricciolium app. 2) et multi recentiores.

At ego, inquit ibi P. Ricciolius, longe pluris facio auctoritatem Nigidii, Ciceronis, Diomedis et Quintiliani, negantium ullam omnino dictionem latinam in ultima syllaba acui aut circumflecti (1). Priscianus enim Quintiliano quingentis annis posterior, Constantinopoli potius quam Romae floruit; nempe eo tempore et loco, quo barbaries sermone jam invalescebat.—Idem tenendum quod supra diximus.

637. Idem Priscianus et alii grammatici censent acuendam vel circumflectendam ultimam in aliquibus vocibus, ut ab aliis homonymis distinguantur : v. gr. (2)

<i>circūm</i> praepos. et <i>circūm</i> subst.	<i>ponē</i> praepos. et <i>pōne</i> verb.
<i>unā</i> adverb. » <i>ūna</i> adject.	<i>falsō</i> adverb. » <i>fálsō</i> adject.
<i>ergō</i> praepos. » <i>érgo</i> conjunct.	<i>quantūm</i> relat. » <i>quántum</i> interrog.

Haec multi post Quintilianum et aliqui etiam ejus aetate ut ipse scribit l. 4. cap. 5. Obstant exposita in 2.º. Recte ergo monet P. Alvarus, ne si quempiam adverbia *pone*, *fere*, *una* ultima acuta audieris pronuntiantem, inscitiae damnaveris.

638. Alia exceptio affertur in particulis *que*, *ve*, *ne* a Diomede, Prisciano, Servio, Capella, etc. (3); jubent enim, quotiescumque hae particulae aliis vocibus adhaerent, accentum poni in extrema syllaba praecedentis dictionis: v. gr. *terrásque*, *hominésne*, *feráve*, *armáque*, *corpo-*

(1) Expresse Quintilianus l. 42. cap. 40. *Ultima syllaba nec acuta umquam excitatur, nec flexa circumducitur; sed in gravem vel in duas graves cadit semper.* Vide plura in parte octava. Pros. Bon. app. 4.

(2) Vide loca grammaticorum in P. Ricciolio app. 4. vel in Édon cap. 7. n. 45.

(3) (Diomedes, 2). Item *complexiva conjunctio sive copulativa QUE et disjunctiva VE et dubitativa NE ad junctae verbis, et ipsae amittunt fastigium, et verbi antecedentis longius positum acumen adducunt, et juxta se proxime collocant.*—(Priscianus p. 4224). *Solent (que, ve, ne) suos accentus in extrema syllaba praecedentis dictionis remittere.*—(Capella l. 3. cap. de Fastigio). *Numquam migrabit acutus sonus de primis syllabis in postremas, praeter particulas conjunctivas, quarum hoc proprium est, acuere partes extremas vocum quibus adjunguntur.*—(Servius Aen. 4). *Pronuntiationis causa, contra usum latinum, syllabis ultimis, quibus particulae adjunguntur, accentus tribuitur: ut MUSAQUE, ILLENE, CUIQUE.*—(Vossius l. 2. cap. 9). *Voces encliticae rejiciunt accentum suum in syllabam praecedentem, ut LIMINÁQUE, LAURÚS-QUE dei.* Nec censent hi obstare discrimen a longis, nam veteres ita pronuntiabant haec, ut tamen quantitatis rationem haberent: ac praeterea, si penultima natura longa est, quum *que*, *ve*, *ne* sint ultimae et breves, tunc penultima est circumflectenda, ut in ablativis *terráque*, *musáve*; at si brevis, acuenda erit, ut in nominativo: et ita servatur sufficiens discrimen. (Cf. Ricciolium. app. 5).

ráque, *limináque*, etc. Hanc sententiam sequuntur fere recentiores grammatici.

Elegantior aliis illa ratio videtur et Latinorum propria, ut hae conjunctiones nihil accentum immutent *terras-que*, *tractus-que*, etc., nimirum, ut tamquam duae dictiones pronuntientur, quarum suum quaeque accentum habeat. Verum nullatenus censent probandos illos, qui in hyperdisyllabis cum penultima brevi accentum adhibent in syllaba tertia a fine, numerata enclitica: v. gr. *corpóraque*. «Certe (ait Ricciolius app. 5) qui sic pronuntiaret exhiberetur, propter consuetudinem manifestam in contrarium doctorum virorum, qui in his pluralis numeri aut collocant accentum acutum in quarta a fine, sed particulas *que*, *ve*, *ne* ferme disjunctim pronuntiant; vel, si conjunctim, tunc acunt quidem penultimam, dicentes *limináque*, *poculáque*, *tribuláque*.» Utraque ratio, scribit P. Paria, probabilis est, neutra reprehendenda; prior tamen illa jam videtur usitatior ac certe in soluta etiam oratione numerosior (1).

N. B. Nonnulli in infinitum fere multiplicent encliticas: v. gr.

<i>inde</i> , ideo jubent dici <i>déinde</i> , <i>évinde</i> , <i>périnde</i> , etc.	
<i>quando</i> , » <i>néquando</i> , <i>siquando</i> . Excipe <i>aliquándo</i> <i>ecquándo</i> .	
<i>quam</i> , » <i>antéquam</i> , <i>postéquam</i> .	
<i>uir</i> , » <i>duóvir</i> , <i>quinquévir</i> .	
<i>circa</i> , » <i>quócirca</i> , <i>idcirco</i> .	
<i>propter</i> , » <i>éapropter</i> , <i>quápropter</i> .	
<i>versus</i> et <i>tenus</i> , » <i>Italiám versus</i> , <i>crurúm tenus</i> , etc. (Conf. Édon. cap. 7. n. 48).	

Haec vix usurpanda videntur, sunt enim contra veterem legem, ut ait Quintilianus, et vix unum aut alterum ex antiquis suffragatorem habent.

639. Praepositiones suis casibus praepositae uno eodemque tenore simul cum ipsis efferuntur, ac si una tantum esset vox, auctore Quintiliano l. 4. cap. 5. n. 27, ut *per fórum*, *ab éo*, *ad Déum*, *praeter mórem*, *contra sóedus*, etc. [428].

N. B. Voces, quae ita pronuntiantur, vocantur *procliticae*. Ejusmodi autem sunt de aliquorum sententia, praeter praepositiones, multae aliae:

<i>haud</i> : v. gr. <i>haud scio</i> , <i>haud quáquam</i> .	
<i>pessum</i> , <i>venum</i> si unam vocem efficiunt cum alio verbo : v. gr. <i>venumdáre</i> (vel <i>venum dáre</i>), <i>pessumdáre</i> (vel <i>péssum dáre</i>).	

Prima pars compositorum verbi *facio* in quibus a non mutatur in i: v. gr.

<i>arefácio</i> , » <i>arefácis</i> , etc.	<i>arefác</i> ;	<i>arefio</i> ,	<i>arefis</i> , etc.
<i>benefácio</i> , » <i>benefácis</i> , etc.	<i>benefác</i> ;	<i>benefio</i> ,	<i>benefis</i> , etc.
<i>calefácio</i> , » <i>calefácis</i> , etc.	<i>calefác</i> ;	<i>calefió</i> ,	<i>calefis</i> , etc.
<i>satisfácio</i> , » <i>satisfácis</i> , etc.	<i>satisfác</i> ;	<i>satisfio</i> ,	<i>satisfis</i> , etc.

potest tamen dici *sátis fácio* etc. [89].

Item in compositis verbi *dico* : v. gr. *benedico*, *maledico*, *valedico*, etc.

(1) Recentiores nonnulli ut Deecke (*Erläuterungen zur lateinischen Schulgrammatik*, pag. 21, §. 14, Zus. 2.—Berlin, 1893), Ellendt-Seyfferts (*Lateinische Grammatik*, pag. 3, §. 6, 3.—Berlin, 1898), Harre (*Lateinische Schulgrammatik. Erster Teil*, pag. 2, §. 4, Anm. 2.—Berlin, 1885), etc. conjiciunt Latinos acuisse penultimam, ubi haec longa erat: v. gr. *lápsaque*, *pergrátane*, *melíorave*, item *terraque*, etc.; subjungit tamen Deecke, his recentiorum grammaticorum dictis non esse integram fidem adhibendam.

Tandem primum verbum quarundam loquutionum: v. gr.
Magister équitum. *Pater familias.*
Tribunus plébis. *Orbis terrárum, etc. (1).*

De his idem fere iudicium esto ac de superiore N. B.

ARTICULUS III. DE VOCIBUS GRAECIS ET HEBRAEIS

640. Verba plane graeca graeco accentu pronuntiantur, ut λιθόστρωτος *lithóstrōtos*, κύριε *kýrie*. Ελέησον *eléison* verbum est quatuor syllabarum, cujus non ultima sed antepenultima acuitur.

Sin latine inflectantur, ad latinorum normam dirigenda sunt. Itaque *Penélope, Rhódope, Héctate, Antópe, Calliópe, rethórice, grammátice* et alia hujusmodi, antepenultimam acunt, quia penultima brevis est.

N. B. 1.º *Caesaréa, Laodicéa, Thessaloníca, idólium* et alia hujusmodi acunt penultimam, quia longa est. Alia in quibus penultimum *i* vel *e* brevis est, acuenda essent in antepenultima: v. gr. *Márya, Máthias, Andréas, idéa, philolóphía, homília, etc.* sicut omnes dicunt *Ecclésiá, comoédia, tragoédia, etc.*; tamen quia in his graeci acunt penultimam, «hanc rationem pronuntiandi, ait P. Alvarus, sequuntur latini, quum ea vel longo usu recepta est, vel aures eorum offendit quibuscum vivunt. Malunt enim graecorum more pronuntiare, quam nova pronuntiatione amicorum aut piorum hominum aures offendere. Quare cavendum est ne decipiamur graeco tono: etsi enim recte, verbi causa, graeco ritu *Maria, Andréas* penultima acuta efferuntur, barbarismus tamen fiet, si in carmine producatur; aliud enim est quantitas syllabae, aliud accentus: quantitas in longitudine et brevitate syllabae posita est; at accentus in moderanda voce ac pronuntiatione versatur.»

N. B. 2.º *Atreus, Theseus, Orpheus, Tereus, Phalereus* et alia hujusmodi, si solvant diphthongum, acunt ante penultimam, itemque in caeteris casibus latinis, *Terei, Ulysses, Orpheo, Phaléreo, Átreum, Théseum, etc.* Virgilius diphthongum solvit: *Tantum non ORPHEUM* Hebrum. Accusativus graecus *Atrea, Terea* et alia ejusmodi, videntur nonnullis accentum quoque graecorum retinere posse penultima acuta, quia graece Ἀτρέα, Τηρέα. Qua ratione *Orphéus* etiam gignendi casu acuenda esset penultima, in qua est graecus accentus. Verum quantitatis potius latinis habenda ratio. Quod si interdum horum nominum producatur a latinis penultima, vel id erit, si substantiva sint, ab Ionum dialecto, qui per *ηος* ea flectunt (Virg. ILIONEA *petit*. Id. IDOMENEA *ducem*); vel si adjectiva sunt, fiunt a diphthongo *ει* (Ovid. *O mihi THESEA pectora juncta fide*. Martial. *Quidquid in ORPHEO Rhodope spectasse theatro*).

641. Quae hebraea omnino sunt, neque latinitate donata, hebraeo tono pronuntiarum licet, ut *amén, Jerusalém, Israël, Jacob, cherubim, seraphim* ultima acuta, ut pleraque hebraea pronuntiantur. In his tamen ipsis regionum videtur consuetudo servanda. Verum si latine flectantur, latine pronuntianda sunt, ut *Sára, Móses, Élias, Eli-seus, etc.* quae per casus flectuntur; nam apud Hebraeos indeclinabilia sunt.

N. B. 1.º *Abel, Cain, Lamec, Noe, Abigail, Baal, Edom, Ephrata, Ephraim, Gomor, Isbo-seth, Phase, Sibboleth, et quae in hezer, sedec, melec, ai* exeunt, ut *Elihezer, Melchisedec, Abimelec, Sarai, Sinai, Abisai* et alia quaedam, penultima acuta pronuntiantur apud Hebraeos: quocirca is accentus servari potest a latinis, quum indeclinate usurpantur. Nam si declinari possunt *Abigail Abigailis, Ephrata Ephratae, Melchisedech Melchisedecis*, satius videtur accentu latino pronuntiare acuta antepenultima in nominativo. Quin

(1) De his quae in toto hoc capite traduntur, confer Édouard (*Écriture et Prononciation du latin savant et du latin populaire, pag. 271, cap. 7.—Paris, 1882*) et Seelmann (*Die Aussprache des Latein, pag. 45 et seqq.*).

etiam tum haec tum caetera, quamvis non declinata, complures viri docti latino accentu efferre non dubitant.

N. B. 2.º Si qua erit vel in hebraeis vocibus vel in graecis, cujus verus accentus propter insolentiam, vulgi aures graviter offendat: in vulgi conventu satius videtur (id quod fecisse se Cicero dicit), scientiam sibi reservare, usum populo concedere. Quocirca *Melchisedech* et *antiphona* antepenultima acuta dicam potius quam penultima, ut hebraea vel graeca pronuntiatio postulat. Quamquam de voce *antiphona* sunt, qui sentiant jure acui antepenultimam graeco more; neque esse a recto singulari feminino ἡ ἀντιφώνη, sed potius a neutro plurali τὰ ἀντίφωνα, quasi dicas *contra sonantia* seu *contrariae voci respondentia*; nam et in graecis officiis ἀντίφωνον est, non ἀντιφώνη. At *Barábbas*, penultima acuta, potius latino more, quam *Barabbás* ultima inflexa, ut graeci scribunt Evangelistae *Βαραββᾶς*, et syriaci accentus ratio postulat. *Jesus* quoque penultima acuta latino more potius, quam ultima inflexa more graecorum. Cui videlicet salutis nostrae Parenti hosce qualescunque labores offerimus ac dicamus (1).

CAPUT XI

DE ORTHOGRAPHIA

642. Ad rectam scribendi rationem, quae dicitur *orthographia*, conducit plurimum nosse, quae consonantes inter se nectantur; aut si inter duas vocales sint, num ad sequentem, an ad praecedentem spectent.

1.º Consonans eadem numquam in initio aut in fine dictionis geminatur. Si geminetur in medio, sive simplex sive composita sit vox, altera ad praecedentem, altera ad sequentem spectat vocalem. Sic igitur has voces divide: *an-nus, intel-ligo, mit-to, neces-sitas*, et sexcenta ejusmodi.

2.º In voce composita consonantes, sive una sive plures sint, praepositionis componentis vocali praecedenti adscribitur, ut *ab-eo, ex-oro, ob-ruo, dis-puto, trans-fero*; quia ex praepositionibus *ab, ex, ob, dis, trans* constant: sic fere in aliis compositis. Idcirco Quintilianus in voce *haruspex*, quia pars ejus posterior a *spectando* est, *s* litteram tertiae debere syllabae censet hoc pacto; *haru-spex*; in *abstemius* vero, quia ex *abstinentia* et *temeto* composita vox est, debere primae syllabae, sic *abs-temius*.

3.º In voce simplici consonans unica inter duas vocales posita sequenti adnectitur, ut *fi-lius, e-xemplum, u-ti-li-tas*. Sic Cassiodorus. In voce autem composita ad praecedentem vocalem spectat, ut paulo ante diximus. Idcirco scribe *ab-undo, ad-oro, per-uro*, et in graecis vocibus *syn-agoga, syn-odus, ex-odus* et similibus.

(1) Nota haec verba P. Riccioli p. 8. cap. 2. ap. 6. «Regulae omnes et praecepta in art. II et III insinuata, semper debent cedere consuetudini, sed peritorum et manifestae et universali saltem in ea regione in qua degitur, alioquin abusus erit, ob quem non est recedendum a lege olim recepta.» (Vide ibi caetera; itemque in cap. 3. quid censendum de accentibus qui quandoque in libris depinguntur).

4.° Apud peritos graecae latinaeque linguae receptum est, quum duae pluresve in media dictione consonantes junguntur, sequenti vocali adscribendas esse, si eadem ipsae in graecae alicujus aut latinae vocis initio junctae vel semel reperiantur; alioqui dissociandas (1). Hoc praeceptum in plura dispertiendum est.

α) Littera s numquam mediae dictionis syllabam claudit, nisi vel geminetur vel vox sit composita: alioquin ipsa, una cum sequente consonante, posteriori vocali adhaeret. Sic igitur sequentes syllabas divide: a-sbestus, a-sbothus, a-scia, e-sca, di-sco, o-scito, hetru-scus, a-sphaltites, I-smarus, I-smenias, a-sper, a-spis, he-sperus, hi-spidus, hi-spanus, ho-spes, a-strum, ve-stis, i-sthmus, quia vel apud graecos vel apud latinos a litteris sb, sc, sph, sp, sm, st, sth voces aliquae initium sumunt; ut σβέννομι extinguo, σκαμνum, scio, sphaera, sphinx, smaragdus, spatium, spero, stadium, strideo, struo, studium, σθένος potentia.

Ascribere libet hoc loco elegantes hac de re Terentiani trochaicos.

Nestoris si forte nomen dividendum incurrerit,

N et e versus prioris obtinebunt exitum:

Sigma versus insequentis atque tau exordium.

Cassiodorus inquit, «Potestas novissima syllaba stas erit; noster ster. At ubi tres sunt, plastrum strum, lustrant strant,» etc. Ubi vides litteram s tam cum sola muta, quam cum muta et liquida esse conjungendam.

β) Duplices α, z, liquidae quatuor l, m, n, r, quum vel ipsae geminantur, vel quum consonantem aliam media dictione praecedunt, distrahendae sunt et antecedentes ad antecedentem, sequentes ad sequentem vocalem trahendae, ut sea-tus, al-ma, Man-lius, Tur-nus, al-tus, am-bigo, san-ctus, arc-tus; quia numquam consonantem ullam initio dictionis antecedunt nisi m, quae interdum ante n est, ut mna, Mnestheus, mnasyllas. Has igitur jungito, ut o-mnis, so-mnus, Agame-mnon, Clyte-mnestra ac similes. Certe Charisius in voce a-mnis, literas mn non ad praecedentem a, sed ad sequentem syllabam pertinere docet. Rectius tamen Festus vocem hanc dividit am-nis, quum sit composita ex praepositione am et nare, id est, fluere.

γ) Mutae nec umquam ipsae geminatae, neque cum aliis mutis aut semivocalibus initio dictionis junguntur nisi cum his: bd, bl, br, cl, cm, cn, cr, ct, dm, dn, dr, fl, fr, phth, gl, gn, gr, pl, pn, pr, ps, pt, tl, tm, tr, ut videre est in his aliisque vocibus; bdel-lium, blandus, brachium, brevis, clarus, χρητός, (id est, elaboratus), Cnaeus, χνάω, (id est, scalpo), creo, Creon, creare, Ctesippus, δμάω, δμητός, (domo, domitus), δνοφερός, (tenebrosus), draco, Drepanum, flagito, frater, frango, φβίω, (corrumpo), gloria, glans, gnarus, gratia, placeo, plaudo, πνέω, πνεύμα, (spiro, spiritus), pratum, psallo, ptisana, pterygium, Tlepolemus, Tmolus, tmesis, trabs, traho.

643. Quaecumque tandem alia ratione vel mutae vel semivocales in medio coeant, ad diversas vocales revocandae sunt; quamquam in aliquibus viri docti dissentiunt. Scribendum enim censent a-bsinthium, a-gmen, s-tigma, ple-gma et similia graeca verba, o-gdolapi, Ma-gdalena; quum tamen, juxta praecepta tradita, sejungendae essent litterae et scribendum ab-sinthium, etc., quia bs, bm, gd, nullius graecae aut latinae

(1) Haec regula videtur nimis universalis: quemadmodum enim ratio compositionis postulat, ut ita dividantur voces in-scius, i-gnotus, a-gnitus, co-gnatus, i-gnavus; ita etymologiae ratio exigere videtur, ut hoc modo separentur sequentes, voces derivatae: flos-culus, opus-culum, jus-tus, onus-tus, dic-tum, fac-tum, ac-tus, rec-tus, reg-num, mag-num (cf. mag-is), pig-nus (cf. pe-pig-i), som-nus (pro sop-nus, a sop-io), es-ca (pro ed-ca, ab ed-o), et sic de caeteris derivatis; ita ut quae consona ad radicem aut ad primitivam vocem pertineat, ea non sequenti consonae, sed anteriori vocali jungatur.

vocis initiales sunt. Quibus si quis assentiatur, tueri fortasse hac ratione se poterit, quod ἀψυθλον graece una littera duplici ψ scribitur, quae interdum apud latinos in bs migrat, ut λιψ, γάλωψ, (libis, chalybs); hinc fieri ut bs litterae et ps, quae multas voces inchoant, ad sequentem vocalem trahantur. Jam vero g media, c tenui, sicut d media, t tenui affinitate junguntur. Nil mirum igitur si ut sono, sic scriptura gm, gd perinde nectantur, ac si essent cm, ct. Sed haec subtilius persequendi non est hic locus.

CAPUT XII

DE INTERPUNCTIONE

644. N. B. 1.° Quemadmodum interspiratione orationem loquendo distinguimus, ita interpunctione sive interductu significamus nodos quosdam, quibus eadem oratio scribendo distinguatur. Quare, ut interpunctionis discrimina cognoscantur, orationis veluti partes cognoscendae sunt.

N. B. 2.° Circuitus sive ambitus, graece periodus, est apte conclusa verborum comprehensio, quae duabus praecipue partibus constat: quarum altera graece protasis, latine propositio, altera apodosis, id est, quasi redditio dicitur.

N. B. 3.° Utraque pars tum propositio tum redditio constare potest pluribus membris et incisio: atque illa quidem graece κόλα, haec vero κόμματα nominantur.

N. B. 4.° Inter membrum autem et incisum illud interest, quod membrum longiusculum est et aliquid affirmat vel negat; incisum est breve, et saepe nihil affirmat aut negat.

645. Interductus igitur vel interpunctio inter protasin seu propositionem et apodosin sive redditionem, erit punctum semicirculo seu inversae lineae impositum, sic (:): quae tamen interpunctio semper videtur adhibenda, quum ita sensus membrorum a consequenti pendet, ut nullo modo possit sine illo consistere; id quod ipsa etiam voce suspendendum significamus.

Inter membra, praesertim si paulo majora sint, bina puncta collocantur sic (:); incisa et minora quaedam membra fere inversa lineola distinguuntur, quam virgulam alii, alii comma vocant, sic (,); quin etiam minima incisa et quae pronuntiando nulla solent interspiratione distingui, ea ne scribendo quidem ulla interpunctione disjungimus. Inter periodos denique sive comprehensiones ipsas punctum collocamus sic (.)

646. Quae comprehensiones novam periocham inchoaverint, eae primam litteram habebunt majusculam. At si erunt in eadem sententia, in qua superiores comprehensiones, nullum erit litterarum discrimen, nominibus propriis tamen exceptis, quae majuscula semper inchoantur.

Est autem periocha certae cuspis rei vel negotii perfecta complexio, quae per se consistere atque a caeteris disjungi potest.

Quod si periocha argumentum valde dissimile complectatur, aliquo etiam relicto spatio a superioribus secerni solet.

Exempla horum passim suppeditantur a M. Tullio: nos uno contenti simus (Fam. 7. 16): Ego si fors coenitarem, Cn. Octavio familiari tuo non defuissem. Cui tamen dixi, quum me aliquoties invitaret: Oro te, quis tu es? Sed mehercules, extra jocos, homo bellus est; vellem eum tecum abduxisses. Quid agatis et equid in Italiam venturi sitis hac hieme, fac plane sciam.

647. Interrogandi nota constat linea inflexa puncto supposito (?), ut quid simile?

In dolore et admiratione multi putant lineam rectam esse oportere, ut o miserum! et quam magna est domus Domini!

Paraphrasis, (quae latine fortasse dici potest interpositio), sententiam omnino diver-

sam in mediam conjicit comprehensionem, ac duobus majusculis semicirculis se mutuo aspicientibus indicatur, sic ().

At si non omnino sit diversa sententia, satis videtur illam minoribus semicirculis sive lineolis inversis distinguere, idemque servandum, si geminae tantum ternaeve interseantur voces, ut *opinor*, *nisi fallor*, et similes.

648. Apostropho rare latini scriptores utuntur. Est autem *apostrophus* semicirculus aversus supra litteram positus, quo significamus vel vocalem rejectam esse, ut *adeon'*, *men'*, *tun'*, pro *adeone*, *mene*, *tune*; vel *s*, ut *sati'*, *magi'*, *virtu'*, pro *satis*, *magis*, *virtus*; quod apud veteres poetas frequens erat; vel vocalem simul et *s* litteram desiderari, ut *audin'*, *viden'*, *opusi'*, pro *audisne?* *videsne?* *opus est*: quae apud Terentium et Plautum crebra sunt.

N. B. Neque tamen sumus nescii, alios aliam interpungendi rationem sequi. Nos hanc optimam ducimus, neque tamen alios reprehendimus.

APPENDIX

649. Recentiores grammatici, qui latinorum orthographiae vestigandae dant operam, plura distinguunt temporum spatia, e quibus illud fere censent tamquam optimam scribendi normam proponendum, quod ab anno quinquagesimo post Christum ad Adriani tempora (147) excurrit; eo quod diligentius in hac re ejus temporis grammatici elaborarint. Quare quum haec scribendi ratio ab illa quae inter nos communis est satis differat, visum est catalogum subicere illorum verborum quae frequentius occurrunt, et in quibus aliqua facta est immutatio; non certe ut temere contra morem adhibeantur, sed ne scriptores inscitiae damnes, si quando haec in libris offenderis (1).

650. *abicio* et *abjicio*.
afui, *afuturus*, *afore* ab *absum*.
adsimulare vel *assimulare*.
adolescens, *adolescens* etc.
alioqui melius quam *alioquin*, ut *atqui*, *ce-teroqui*.
anfractus non *amfractus*.
ancora non *anchora*.
anulus non *annulus*.
attracto vel *attracto*.
artus, *artare* non vero *arctus*, *arclare*.
bacca non *bacca*.
bibliotheca et *bybliothecca*.
bracchium.
Brundisium melius quam *Brundisium*.
bucina melius quam *buccina*.
belua et non *bellua*.
caelebs non *coelebs*.
caelum non *coelum*.
caenum non *coenum*.
caespes non *cespes*.
cena non *coena*.
coctea saepius quam *cochlea*.

comminus non *cominus*.
condicio non *conditio*.
contio non *concio*.
cotidie vel *cotidie* non *quotidie*.
delenio non *delinio*.
demo, *dempsi*, *demptum* non *demsi*, *dentum*.
dicio non *ditio*.
discidium non *dissidium*.
dumtaxat non *duntaxat*.
elleborus saepius quam *helleborus*.
epistula non *epistola*.
erus non *herus*.
faenum non *foenum*.
faenus saepius quam *fenus*, minime *foenus*.
femina, *fetus*, *secundus* non *foemina* etc.
fetialis non *fecialis*.
frenum non *fraenum*.
futilis saepius quam *futillis*.
genetivus, *genetrix* non *genitivus* etc.
glæba non *gleba*.
haedus non *hoedus*.
Hamilcar, *Hannibal*, *Hasdrubal* non *Amilcar* etc.

(1) Confer *Boisot-Virgile* vol. 1, introduction. — *Édon-Écrit. et pronont. lat.* cap. 4, n. 37 seqq. — *Guardia et Wierzeyski-Grammaire de la langue latine. Première partie, livre 3, appendice.*

harena saepius quam *arena*.
harundo saepius quam *arundo*.
hedera saepius quam *edera*.
hejulo, *hejulatio* non *ejulo* etc.
Hiberus, *Hister* non *Iberus*, *Ister*.
holus saepius quam *olus*.
ilico non *illico*.
immo non *imo*.
inclitus et *inclutus* minime *inclutus*.
indutiae non *induciae*.
infstiae, *infstior* etc. non *infstiae* etc.
intellego, *intellegentia* non *intelligo* etc.
Juppiter saepius quam *Supiter*.
lacrima minime *lacruma*, *lachrima*, *lacryma*, *lachryma*.
lautumiae non *latomiae*.
letum non *lethum*.
litus non *littus*.
maereo, *maestus* etc. non *moereo* etc.
Mauretania non *Mauritania*.
mercennarius non *mercenarius*.
multa, *multare* non *mulcta* etc.
ne affirmandi particula, minime vero *nae*.
neglego, *neglegentia* non *negligo* etc.
nequiquam et *nequiquam* minime *nequidquam*.
nunquam melius quam *numquam*.
oboedio et non *obedio*.
obstipesco, *obstupui* non *obstupesco* etc.
paenitet non *poenitet*.
paenula non *penula*.
percontatio, *percontator* non *percunctatio* etc.; *percontor* saepius quam *percunctor*.

pilleus, *pilleum*, *pilleolus* non *pileus* etc.
prelum non *praelum*.
pro interjectio non *proh*.
proelium non *praelium*.
quadriduum non *quatruiduum*.
quattuor saepius quam *quatuor*.
quicquam, *quicquid* saepius quam *quidquam* etc.
raeda saepius quam *reda* nullatenus *rheda*.
reccidi (a *recido*) saepius quam *recidi*.
Regium non *Rhegium*.
reppuli, *repperi* (a *repello* et *reperio*) non vero *repuli* etc.
scaena non *scena*.
sescenti non *seccenti*.
setius non *secius*.
solacium non *solatium*.
sollers, *sollertia* non *solers* etc.
suboles non *soboles*.
sucus non *succus*.
sulpur et *sulphur* non *sulfur*.
suscenseo saepius quam *succenseo*.
taeter non *teter*.
tanquam melius quam *tamquam*.
unquam melius quam *umquam*.
Vergilius, *Verginius* non *Virgilius* etc.
vilicus non *illicus*.
vinolentus et *vinulentus*; *formidolosus* et *formidulosus* etc.
virectum non *viretum*.
umerus non *humerus*.
umidus, *umor* non *humidus* etc.
Volcanus saepius quam *Vulcanus*.

A. M. D. G.